

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3290/2018. (VII. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Vigyikán Péter egyéni ügyvéd (6724 Szeged, Bakay Nándor utca 8.) által képviselt dr. Aswadné dr. Gazdik Irén (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítélete, valamint a Miskolci Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Mf.20.672/2016/5. számú ítélete ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2017. október 18-án, a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2017. november 9-én érkezett be. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2017. december 18-án kiegészítette. A panaszbeadvány a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az indítványozó évtizedekig a miskolci Semmelweis Kórház és Egyetemi Oktató Kórház alkalmazásában állt szakorvosként, majd főorvosként. Napi munkáját egy adminisztrátor és egy asszisztens segítette, ám 2014 decemberében a nála dolgozó adminisztrátort a kórház orvosigazgatója más szakrendelésre irányította át, az indítványozóhoz pedig 2015 januárjában új adminisztrátor került. Az új adminisztrátor korábban e területen nem dolgozott, a betanulási időszak pedig rövidnek bizonyult ahhoz, hogy a munka ellátásához szükséges tapasztalatokat a rendelések zavartalan lebonyolítása mellett megszerezze. Az indítványozó ezért többször is írásban kérte az orvosigazgatótól és az ápolási igazgatótól az eredeti állapot visszaállítását, majd ezen igényének szóban is többször hangot adott. Később emiatt konfliktus alakult ki az indítványozó és az orvosigazgató között, amely eredményeként a kórház főigazgatója 2015. február 17-én az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyát azonnali hatállyal rendkívüli felmentéssel megszüntette. A rendkívüli felmentés indokolása szerint az indítványozó az új munkatársát nem volt hajlandó befogadni és betanítani, ezzel hátráltatta a betegellátást, valamint az új adminisztrátorral kapcsolatos negatív véleményének a betegek előtt is hangot adott. Az indítványozó magatartásával megvalósította a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 33/A. § (1) bekezdés a)–b) pontjaiban meghatározott felmentési okokat.
- [4] Az indítványozó kereseti kérelemmel fordult a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, és kérte annak megállapítását, hogy közalkalmazotti jogviszonyát jogellenesen szüntették meg, ennek jogkövetkezményeként pedig 8 havi távolléti díj és végkielégítés, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperes kórházat. Később az indítványozó a végkielégítés iránti igényét megemelte, és sérelemdíjat is kért.
- [5] 2.1. A Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 7.M.146/2015/20. számú, 2016. február 8-án kelt közben-ső ítéletével megállapította, hogy az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyának rendkívüli felmentéssel történt megszüntetése jogellenes volt. Az ítélet rámutatott, hogy az indítványozónak nem volt munkaköri kötelezettsége az új adminisztrátor betanítása, ráadásul a magas napi betegszám mellett ügyelnie kellett a gyorsaságra, amelyet az asszisztensi végzettségű, de adminisztrátorként rutintalan új munkatárs lassított volna. A bíróság álláspontja szerint az új adminisztrátor betanítása alapvetően az alperes kórház feladata lett volna, hosszabb felkészülési idő biztosításával. A bíróság azt sem látta bizonyítottnak, hogy az indítványozó bármivel is hátráltatta volna a betegellátást, mert az ellátott betegek száma nem csökkent, az indítványozó éppen ezt kívánta

megőrizni, e törekvése pedig alapvetően megegyezett az alperes kórház érdekével is. Így ugyan az indítványozó együttműködési kötelezettségének megszegése megállapítható volt, annak mértéke nem érte el azt a szintet, hogy jogviszonyát ezért rendkívüli felmentéssel meg lehetett volna szüntetni.

- [6] 2.2. A közbenső ítélet ellen az alperes kórház fellebbezett, az indítványozó pedig csatlakozó fellebbezést terjesztett elő. Ezek alapján eljárva a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2016. június 2-án kelt, 1.Mf.20.672/2016/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította. A Miskolci Törvényszék szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat nem teljes körűen értékelte, egyes tanúvallomások lényeges részeit nem vonta mérlegelési körébe. A kiegészített tényállás alapján a Miskolci Törvényszék kiemelte, hogy az együttműködési kötelezettség a munkavállaló legalapvetőbb kötelezettsége, melynek megszegése önmagában is okszerűen vonhatja magával a munkáltató által alkalmazott jogkövetkezményt. Az indítványozó megszegte e kötelezettségét, amikor az új adminisztrátornak még az ötnapos betanulási időszak alatt sem tette lehetővé, hogy a számítógépet használva az új munkájához szükséges speciális ismereteket elsajátíthassa; ehelyett az új munkatárs befogadásától elzárkózott, a munkáltatói utasítás helyességét kifogásolta, annak megfelelő tevékenység folytatására nem volt hajlandó. Mindezek alapján az alperesi intézkedés okszerű volt, így a Miskolci Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [7] 2.3. Az ügyben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, a Kúria azonban a 2017. július 5-én kelt, Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítéletével azt nem találta alaposnak, és a Miskolci Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria is megállapította, hogy az indítványozó az adminisztrátor átirányításával kapcsolatos munkáltatói intézkedést nem fogadta el, a hozzá rendelt adminisztrátor betanulását akadályozta, elégedetlenségének pedig többször is hangot adott. Emellett kötelezettségszegésként, és a rendkívüli felmentés indokaként értékelte a Kúria az indítványozó 2015. február 17-én tanúsított „botrányos” viselkedését is. Mindezek alapján a Kúria szerint a Miskolci Törvényszék a tényállás okszerű értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó magatartása megalapozta jogviszonyának rendkívüli felmentéssel történő megszüntetését, így a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [8] 3. Az indítványozó a Miskolci Törvényszék és a Kúria ítéletei ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve azok megsemmisítését, mivel azokat alaptörvény-ellenesnek tartotta. Előadta, hogy a Miskolci Törvényszék elnöke a törvényszék 2016. évi ügyelosztási rendjét az ítélet meghozatala után, 2016. június 6-án fogadta el és tette közzé a bíróság honlapján, 2015. december 10. helyett. Kifogásolta azt is, hogy a Kúriától nem kapott tájékoztatást az ítélet meghozatala előtt arról, hogy milyen összetételű tanács és mikor fogja elbírálni a felülvizsgálati kérelmét.
- [9] 3.1. Az alkotmányjogi panasz felhívta a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. §-át, melynek értelmében: „(1) Senki sem vonható el törvényes bírójától. (2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.” Utalt továbbá a 9. § (1) bekezdésére is, amely szerint: „Az ügyelosztási rendet – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg, legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Az ügyelosztási rend a tárgyéven szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható.” Ezek alapján az indítványozó szerint az ügyben eljáró bíró csak akkor tekinthető törvényes bírónak, ha kijelölése az ügy tárgyalására a szignálást megelőzően elfogadott aktuális ügyelosztási rend alapján történik. Ennek alátámasztásaként az alkotmányjogi panasz hivatkozott a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat indokolásának [75]–[76] bekezdéseiben írtakra is. A 2016. évre érvényes ügyelosztási rend késedelmes elfogadásából az indítványban írtak szerint következik, hogy az indítványozó ügyét – és 2016. január 1., valamint 2016. június 6. között a Miskolci Törvényszék valamennyi ügyét – önkényesen, a törvény által rendelt és pártatlan bíróhoz való jogot sértően szignálták ki. Mindezekről az indítványozó saját bevallása szerint csak 2017. október 3-án, közvetlenül az alkotmányjogi panasz beadása előtt szerzett tudomást. Az indítványozó a Miskolci Törvényszéken az ügyében eljáró bírói tanács tagjait nem fogadja el törvényes bírónak. Az elfogult ítélezés gyanúját az alkotmányjogi panasz szerint fokozottan felveti az, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú közbenső ítéletet a bizonyítékok felülmérlegelésével

megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította. E körülményekre tekintettel az indítványozó a másodfokú bíróság eljárását az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal – ezen belül a törvényes bíróhoz való joggal és a pártatlan ítékezés követelményével – ellentétesnek tartja. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint a törvényes bíróhoz való jog sérelme önmagában elegendő a Miskolci Törvényszék ítéletének megsemmisítéséhez, az alaptörvény-ellenesség megállapításához ezen kívül semmilyen más indok nem szükséges.

- [10] 3.2. A Kúria ítéletével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy azt tárgyaláson kívül eljárva hozták meg, és előzetesen a tanács elnökétől nem kapott tájékoztatást arról, hogy az ügyben milyen összetételű tanács és mikor fog eljárni. Ez pedig a pártatlan eljáráshoz való jogot sérti, mert megakadályozza a tanács tagjaival szembeni kizárási kérelem előterjesztésének a lehetőségét. Ez az alkotmányjogi panasz szerint azért bír kiemelt jelentőséggel a konkrét ügyben, mert a Kúria az indítványozó számára kedvezőtlen másodfokú jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A tájékoztatás elmaradásával az indítványozó szerint a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és a pártatlanság követelményét.
- [11] Az alkotmányjogi panasz a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 275. § (2) bekezdését is idézte, amely szerint: „[a] Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, kivéve, ha a pert hivatalból megszünteti, vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok áll fenn.” A Kúriának ezért a jelen ügyben is hivatalból kellett volna vizsgálnia azt, hogy az első- és másodfokú bírói tanácsok szabályszerűen voltak-e megalakítva. E kötelességének „a Kúria eljáró tanácsa vétkezen nem tett eleget”. A Kúriának a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hivatalból hatályon kívül kellett volna helyeznie a Miskolci Törvényszék jogerős ítéletét. Ennek elmaradása az alkotmányjogi panasz szerint ugyancsak sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.
- [12] Az indítványozó a két támadott ítélet végrehajtásának a felfüggesztését is kérte.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönten kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [14] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [15] 5. Az Abtv. 27. §-a értelmében: „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.” Az indítványozó kifogásolta a Miskolci Törvényszék 1.Mf.20.672/2016/5. számú ítéletét és a Kúria Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítéletét is, figyelemmel azonban arra, hogy az ügyben felülvizsgálat volt folyamatban, az Abtv. 27. §-a szerinti „bírósági eljárást befejező”, és alkotmányjogi panasszal támadható döntésnek a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott ítélete minősül. A másodfokú döntés érdemi vizsgálatának – az Abtv. 27. §-án kívül – akadályát képezi az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt, az indítvány előterjesztésére nyitva álló határidő is. Az Alkotmánybíróság ezért a befogadási eljárást a Kúria Mfv.II.10.660/2016/3. számú ítélete vonatkozásában folytatta le.
- [16] 6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az (1b) bekezdés e) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-elle-

nesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A befogadhatóság e követelményeinek a jelen alkotmányjogi panasz nem tesz eleget.

- [17] 6.1. Az indítványozó a Kúria ítéletét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva támadta, mivel azt tárgyaláson kívül eljárva hozták, és előzetesen a tanács összetételéről nem kapott tájékoztatást, így velük szemben kizárási kérelmet nem terjeszthetett elő. A Kúria döntésével kapcsolatos másik kifogása pedig az volt, hogy az ítélet – az indítványozó értelmezése szerint – a régi Pp. szabályait megsértve nem helyezte hatályon kívül a Miskolci Törvényszék jogerős ítéletét amiatt, mert a korábban eljárt bírói tanácsok nem voltak szabályszerűen megalakítva.
- [18] 6.2. Az elsőként felhozott kifogás kapcsán az Alkotmánybíróság utal a régi Pp. 274. § (1) bekezdés első mondatára, amely szerint: „A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri, vagy a Kúria a tárgyaláson való elbírálást szükségesnek tartja.” E törvényhely alapján az indítványozó nem volt elzárva attól, hogy az ügyében tárgyalás tartását kérje, melynek következtében a felülvizsgálati tanács elnökének kötelessége lett volna a tárgyalás határnapját kitűzni. Emellett az indítványozó nem hivatkozott az esetleges kizárás alapjául szolgáló konkrét okra az eljárt felülvizsgálati tanács tagjait illetően; a kizárás ötletét csak utólag, a meghozott ítélet tartalmának ismeretében, pervesztessége miatt vetette fel.
- [19] 6.3. Az indítványozó másodikként említett érve kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria eljáró felülvizsgálati tanácsa – mint az ügyben az eljárást befejező döntést meghozó bírói fórum – kapcsán maga az alkotmányjogi panasz sem tartalmaz hivatkozást arra, hogy annak összetétele az ügyelosztási rend szempontjából aggályokat vetne fel. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletén keresztül az indítványozó a Miskolci Törvényszék eljáró tanácsának összetételét is kritizálta; azonban egyrészt ennek az indítványi elemnek az érdemi vizsgálata a jelen alkotmányjogi panasz-eljárásban a fent írt forma feltételeknek való meg nem felelés miatt nem lehetséges (e tekintetben az indítvány elkésett, és nem is a bírósági eljárást befejező döntésre irányul); másrészt pedig az indítványozó az alaptörvény-ellenesség indokaként visszatérő módon keresete elutasítására hivatkozott, különösen amiatt, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú közbelső ítéletben foglaltakhoz képest a bizonyítékokat felülmérlegelte.
- [20] A pervesztes indítványozó ezzel a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, de az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéséhez nem kapcsolt relevánsnak tekinthető és érdemi vizsgálatra alkalmas alkotmányjogi érvelést. Az Alkotmánybíróság már több esetben hangsúlyozta: „Nem felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai követelménynek a beadvány, ha az a támadott bírói döntéssel lezárt eljárások leírását és pusztán a törvényességi szempontú kritikáját, valamint az indítványozó szerint az Alaptörvény ezáltal sérülni vélt szabályai idézését tartalmazza, azok tényleges összekapcsolása nélkül” {3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [13]; 3187/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3198/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [9]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- „Amint arra a 148/D/2011. AB határozat is rámutatott, »[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – pervesztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]« (ABH 2011, 2347, 2352.). Az indítvány azt célozza, hogy a Kúria által eldöntött tény- és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bírósággént vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékeli» {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [21] 7. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy jelen esetben az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz releváns, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető indokolást.
- [22] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt,

figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján.

Budapest, 2018. július 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2057/2017.

• • •